

Kúria
í t é l e t e

Az ügy száma: Bfv.II.621/2024/13.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Harangozó Attila a tanács elnöke
Dr. Boros Tibor előadó bíró
Dr. Somogyi Gábor bíró
Dr. Demeter Zsuzsanna bíró
Dr. Metzinger Márton bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2024. október 24.
Az ügy tárgya: költségvetési csalás büntette és más bűncselekmény
Terhelt: XVIII. rendű terhelt
Első fok: Székesfehérvári Törvényszék 18.B.33/2022/146. számú ítélet, előkészítő ülés, 2023. április 14. (jogerő: 2023. április 14.)
Az indítvány előterjesztője: Fejér Vármegyei Főügyészség
Az indítvány iránya: a XVIII. rendű terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a költségvetési csalás büntette és más bűncselekmények miatt I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a Fejér Vármegyei Főügyészség által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálv a Székesfehérvári Törvényszék 18.B.33/2022/146. számú ítéletét a XVIII. rendű terhelt tekintetében annyiban változtatja meg, hogy a foglalkozástól való eltiltásra vonatkozó rendelkezést mellőzi.

Egyebekben a megtámadott határozatot a XVIII. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria ítélete ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye és ebben az ügyben az indítvány előterjesztője újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] **I.** A Székesfehérvári Törvényszék a 2023. április 14-én – előkészítő ülésen – kihirdetett 18.B.33/2022/146. számú ítéletében a XVIII. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 2 rendbeli közvetett tettesként elkövetett közokirat-hamisítás büntetében [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont]. Ezért öt 150 napi tétel – egynapi tétel 1.000 forint, összesen 150.000 forint – pénzbüntetésre, valamint 5 év időtartamra gazdálkodó szervezetek vezető foglalkozásától eltiltásra ítélte.

[2] Jogorvoslat hiányában az elsőfokú ítélet a XVIII. rendű terheltre nézve 2023. április 14-án jogerőre emelkedett.

[3] **II.** A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a Fejér Vármegyei Főügyészség BF.23/2024/4. szám alatt, a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjára alapított felülvizsgálati indítványt nyújtott be a XVIII. rendű terhelt javára, a jogerős ítélet megváltoztatása érdekében.

[4] Indokai szerint a Székesfehérvári Törvényszék 18.B.33/2022/146. számú ítélete törvénysértő, mert a Btk. 52. § (1) bekezdésében meghatározott foglalkozástól eltiltás törvényi feltételei nem álltak fenn a XVIII. rendű terhelt esetében. Hivatkozott a Kúria Bfv.I.1408/2022/5. számú határozatára, amely szerint a Btk. 52. § (1) bekezdés b) pontja alapján a foglalkozástól eltiltás büntetés alkalmazására kizárólag azzal a terhelttel szemben kerülhet sor, aki a foglalkozása nyújtotta lehetőség közvetlen kihasználásával követi el a terhére rótt bűncselekményt. Nincs helye gazdasági társaság általános vezetését ellátó szerv tagja vagy egyszemélyi vezetője, illetve gazdasági társaság felügyelőbizottságának tagja foglalkozástól eltiltás büntetés alkalmazásának azzal a terhelttel szemben, akinek közreműködésével egy adott gazdasági társaság alapítását és ügyvezetését illetően valótlán adatok kerültek a közhiteles nyilvántartásba, de ezt követően a gazdasági társaság vezető tisztségviselői foglalkozáshoz kapcsolódó jogokat nem gyakorolta és kötelezettségeket nem teljesítette.

[5] Kifejtette, a tényállás szerint a XVIII. rendű terheltnek nem állt szándékában az, hogy a gazdasági társaság vezető tisztségviselői foglalkozáshoz kapcsolódó jogokat gyakorolja, nem a foglalkozási szabályok felhasználásával valósította meg a marasztalás tárgyát képező bűncselekményeket. Esetében a törvénysértő büntetés kiszabásához a Btk. más szabályának megsértése vezetett.

[6] Indítványozta ezért, hogy a Kúria a Székesfehérvári Törvényszék 18.B.33/2022/146. számú ítéletét a XVIII. rendű terhelt tekintetében változtassa meg akként, hogy vele szemben a foglalkozástól eltiltás büntetést mellőzze.

[7] A Legfőbb Ügyészség BF.272/2024/7. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt – annak indokaival is egyetértve – fenntartotta.

[8] A felülvizsgálati indítványra a XVIII. rendű terhelt, illetve a védője nem tett észrevételt.

[9] **III.** A felülvizsgálati indítvány alapos.

[10] A Be. 651. § (2) bekezdés a) pontja és a 652. § (4) bekezdése szerint az ügyészség a terhelt javára időkorlát nélkül terjeszthet elő felülvizsgálati indítványt. Ekként a Kúria megállapította, hogy a Fejér Vármegyei Főügyészség felülvizsgálati indítványa joghatályos.

[11] A terhelt javára szóló felülvizsgálati indítványt a Kúria a Be. 660. § (1) bekezdése alapján tanácsulésen bírálta el.

[12] Felülvizsgálatnak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt is helye van [Be. 648. § a) pont].

[13] A Be. 659. § (5) bekezdésére figyelemmel a Kúria a jogerős ügydöntő határozatot csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálta felül, ugyanakkor a Be. 659. § (5) bekezdésében foglaltakra tekintettel a Be. 659. § (6) bekezdését alkalmazva a megtámadott határozatot a 649. § (2) bekezdése alapján is felülbírálta.

[14] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja értelmében a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a

bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályának megsértésével törvénysértő büntetést szabott ki.

[15] A Kúria a felülvizsgálatot a Be. 658. § (1) bekezdése szerint irányadó, a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás alapján végezte el.

[16] A jogerős ítélet felülvizsgálat szempontjából releváns tényállása a következő:

- A XVIII. rendű terhelt és társai 2016. január 1-től 2019. április 30-ig terjedő időszakban őrzésvédelmi, vagyonőri tevékenységgel foglalkozó olyan összehangoltan működő többszintű, a legális működés látszatát keltő, színlelt alvállalkozói céghálózatot hoztak létre és működtettek, amelynek felső, középső és alsó szintje időszakonként változó gazdasági társaságokból tevődött össze.

- A céghálózat középső szintjén lévő gazdasági társaságok valós tevékenységet nem végeztek. Szerepük a munkavállalók munkabérének kifizetésében volt a megrendelők által a számlázási láncolat felső szintjén lévő gazdasági társaságoknak kifizetett és onnan továbbutalt munkadíjakból. A legalsó szinten lévő gazdasági társaságok tényleges tevékenységet nem végeztek. A szerepük az volt, hogy a felső szinten lévő gazdasági társaságok által foglalkoztatott munkavállalók bejelentése az alsó szintre történjen meg, ezáltal a felső szinten lévő gazdasági társaságok az általuk foglalkoztatott dolgozók utáni adó és járulékbefizetéseket elkerüljék, azt a látszatot keltve, hogy a közterhek nem náluk keletkeztek.

- A XVIII. rendű terhelt egyik társa a bűnszervezet legalsó szintjére, a dolgozók fiktív bejelentésének biztosításához szükséges cégalapítás céljából felvette a kapcsolatot az ismerősével, XVIII. rendű terhelttel és rávette arra, hogy vállalja el a cég 1, valamint a cég 2 ügyvezetői tisztségét. A XVIII. rendű terhelt tisztában volt azzal, hogy a cég 1 és a cég 2-vel tényleges gazdasági tevékenységet nem fog végezni, nem állt szándékában az ügyvezetői tisztség ellátása, a cégekkel gazdasági tevékenység folytatása.

- A társa szándékkiváltó magatartásának eredményeként a XVIII. rendű terhelt 2017. november 27-én kelt cégalapító okiratot, valamint az ügyvezetői tisztséget elfogadó nyilatkozatot aláírta, egyidejűleg meghatalmazta – az iratok valótlan tartalmáról tudomással nem rendelkező, a terheltek valós szándékát illetően tévedésben lévő – személy 1 ügyvédet, aki az általa ellenjegyzett okiratokat benyújtotta a cégbírósághoz. A cégbíróság végzésével a felhasznált valótlan tartalmú okiratok alapján a XVIII. rendű terheltet 2017. december 12-i hatállyal a cég 1 (... székhellyel rendelkező gazdasági társaság) ügyvezetőjeként bejegyezte.

- Társa szándékkiváltó magatartásának eredményeként a XVIII. rendű terhelt elvállalta az cég 2 ügyvezetői tisztségét is. A XVIII. rendű terhelt a 2018. november 27-én kelt cégalapító okiratot, valamint az ügyvezetői tisztséget elfogadó nyilatkozatot aláírta, egyidejűleg meghatalmazta – az iratok valótlan tartalmáról tudomással nem rendelkező, a terheltek valós szándékát illetően tévedésben lévő – személy 1 ügyvédet, aki az általa ellenjegyzett okiratokat benyújtotta a cégbírósághoz. A cégbíróság végzésével a felhasznált valótlan tartalmú okiratok alapján 2018. november 29-i hatállyal a cég 2 (... székhelyű gazdasági társaság) ügyvezetőjeként a XVIII. rendű terheltet bejegyezte, akinek ezen gazdasági társasággal sem állt szándékában gazdasági tevékenység folytatása, az ügyvezetői tevékenység tényleges ellátása.

- XVIII. rendű terhelt közvetett tettesként közreműködött abban, hogy a cégbírósági nyilvántartásba, mint közhiteles nyilvántartásba ezen gazdasági társaságok vonatkozásában valótlan adatok kerüljenek rögzítésre.

[17] A bíróság a XVIII. rendű terheltet 5 év időtartamra gazdálkodó szervezetek vezető foglalkozásától eltiltásra ítélte, ugyanakkor a Be. 564. § (4) bekezdése szerint röviden indokolt ítélet indokolásában a Btk. 52. § (1) bekezdés b) pontját nem tüntette fel.

[18] A Btk. 52. § (1) bekezdés b) pontja alapján a foglalkozás gyakorlásától azt lehet eltiltani, aki a bűncselekményt foglalkozásának felhasználásával, szándékosan követi el.

[19] A Btk. 54. § a) pontja értelmében e büntetési nem vonatkozásában foglalkozásnak minősül az is, ha az elkövető gazdálkodó szervezet általános vezetését ellátó szerv tagja vagy egyszemélyi vezetője. Vagyis a gazdasági társaság ügyvezetője a törvény rendelkezésénél fogva, minden további feltétel nélkül foglalkozás gyakorlójának minősül.

[20] A Btk. 459. § (1) bekezdés 8. pontja értelmében gazdálkodó szervezet a polgári perrendtartás szerinti gazdálkodó szervezeten kívül az a szervezet is, amelynek gazdálkodó tevékenységével összefüggő polgári jogi kapcsolataira a polgári perrendtartás szerint a gazdálkodó szervezetre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

[21] A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 7. § (1) bekezdés 6. pontjában foglalt értelmező rendelkezés szerint gazdálkodó szervezet a gazdasági társaság is, míg a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 3:89. § (1) bekezdése alapján gazdasági társaság – többek között – a korlátolt felelősségű társaság (kft.).

[22] A Kúria a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett Bfv.I.1408/2022/5. számú határozatában (BH2023.233.) – idézve a Legfelsőbb Bíróság foglalkozástól eltiltás alkalmazásáról szóló 18/2007. BK véleményét is – részletesen foglalkozik a foglalkozástól eltiltás kiszabásának feltételeivel. Eszerint a „foglalkozásának felhasználásával” kitételen [Btk. 52. § (1) bekezdés b) pont] azt az esetet kell érteni, amikor a foglalkozás nyújtotta lehetőség közvetlen kihasználásával kerül sor a szándékos bűncselekmény elkövetésére. Tisztázni kell ilyenkor, hogy az elkövető mennyiben használta fel a foglalkozását a bűncselekmény megvalósításánál. Ez mellőzhetetlenné teszi, hogy az elkövető munkaköre tüzetes megállapítást nyerjen. A foglalkozási ágon belül a ténylegesen betöltött munkakört, annak adottságait, az azáltal nyújtott lehetőségeket lehet csak felhasználni, így az említett büntetés alkalmazásának alapjául is ez szolgálhat. Amennyiben ilyen munkaköre nincsen, a foglalkozástól való eltiltásra nem kerülhet sor. A szakképzettséghez vagy hatósági engedélyhez nem kötött foglalkozáson tehát a Btk. 52. § (1) bekezdés b) pontja vonatkozásában a munkakört kell érteni.

[23] A „foglalkozásának felhasználásával” kitétel ekként arra utal, hogy az elkövető a szándékos bűncselekmény véghezvitele során foglalkozását mintegy eszközül használta fel, más szóval a foglalkozás által adott lehetőséget vagy alkalmat közvetlenül kihasználta. Ennek nem, mint lehetőségnek, hanem ténylegesen kell fennállnia. Meg kell tehát állapítani, hogy az elkövető ténylegesen milyen módon használta fel a foglalkozás nyújtotta lehetőséget a bűncselekmény véghezvitelénél. Ez az adott esetben az elkövetés módjából, az elkövetési körülményekből állapítható meg. Amennyiben a bűncselekmény elkövetéséhez a foglalkozás felhasználására nem volt szükség, illetve arra ténylegesen nem került sor, a Btk. 52. § (1) bekezdés b) pontja alkalmazására nincs alap.

[24] A Kúria a jelen ügyre nézve a következőkre mutat rá.

[25] Az ügyvezető hozza meg a jogi személy irányításával kapcsolatos olyan döntéseket, amelyek nem tartoznak a tagok vagy az alapítók hatáskörébe [Ptk. 3:21. § (1) bekezdés]. Az ügyvezetői tevékenység (a büntetőjogi értékelés szempontjából foglalkozás) a gazdasági társaság érdekében kifejtett, összetett feladat, amely magában foglalja az ügyviteli és képviseleti jellegű teendőket.

[26] A vezető tisztségviselő a társaság ügyvezetését a gazdasági társaság érdekeinek elsődlegessége alapján, önállóan látja el. E minőségében a jogszabályoknak, a létesítő okiratnak és a társaság legfőbb szerve határozatainak van alávetve [Ptk. 3:112. § (2) bekezdés].

[27] E foglalkozás felhasználása bűncselekmény elkövetése során akkor valósulhat meg, ha az ügyvezető e tisztségéből eredő jogokat és esetleg kötelezettségeket jogellenes, büntetendő célból gyakorolja vagy mulasztja el.

[28] A foglalkozás felhasználását mindig az adott bűncselekmény elkövetésével összefüggésben kell vizsgálni.

[29] A Btk. 342. § (1) bekezdés c) pontja szerint a közokirat-hamisítás büntettét követi el, aki közreműködik abban, hogy jog vagy kötelezettség létezésére, megváltozására vagy megszűnésére vonatkozó valótlan adatot, tény vagy nyilatkozatot foglaljanak közokiratba.

[30] Az irányadó tényállás alapján a XVIII. rendű terhelt pusztán névleg, azaz a tényleges gazdasági tevékenység végzésére irányuló szándék nélkül (az alapító okirat és a hozzá kapcsolódó okiratok aláírásával) vált a tényállásban szereplő cégek ügyvezetőjévé.

[31] A XVIII. rendű terhelt a tényállásban írt cselekményével semmilyen, a gazdálkodó szervezet ügyvezetése körébe sorolható tevékenységet nem fejtett ki, nem is állt szándékában az ügyvezetői tisztséget betölteni, az ezzel járó feladatokat elvégezni. Azzal, hogy közreműködésével egy adott gazdasági társaság alapítását és ügyvezetését illetően valótlan adatok kerültek a közhiteles nyilvántartásba, nem a gazdasági társaság vezető tisztségviselői foglalkozáshoz kapcsolódó jogokat gyakorolta és kötelezettségeket teljesítette, ezért a foglalkozását sem használhatta fel a bűncselekmény elkövetéséhez. A XVIII. rendű terhelt részéről a foglalkozás nyújtotta lehetőségek közvetlen kihasználására, azaz a foglalkozás felhasználására nem is kerülhetett sor. Ekként esetében a Btk. 52. § (1) bekezdés b) pontjában írt feltétel teljes mértékben hiányzott.

[32] Kétségtelen, hogy a XVIII. rendű terhelt fiktív ügyvezetői minősége éppen a terhére rótt bűncselekmény (intellektuális közokirat-hamisítás) elkövetése útján keletkezett, ám a terhelt ezt követően a cég irányítását nem vette át, így egyáltalán nem gyakorolta ezt a foglalkozást. Ebből következően fogalmilag kizárt, hogy annak felhasználásával a jelen ügyben a terhére megállapított közokirat-hamisítás büntettét elkövethesse.

[33] Abban az esetben, amennyiben a valótlan ügyvezetői tisztséget keletkeztető társasági szerződés aláírása után a terhelt bármilyen ügyvezetői feladatot is ellát (például a társaság gazdasági tevékenysége körében szerződést köt, adóbevallást nyújt be), akkor válhat a foglalkozása felhasználása valamely bűncselekmény elkövetésének eszközévé, és szabható ki vele szemben foglalkozástól eltiltás. Jelen ügyben azonban erre utaló adatot a tényállás nem tartalmaz.

[34] A közokirat-hamisítás büntette a valótlan adat cégnyilvántartásba való bejegyzésével válik befejezetté, a bejegyzés alapjául szolgáló okirat aláírása a bűncselekmény büntetendő előkészületét valósíthatja meg [Btk. 342. § (2) bekezdés].

[35] A Btk. 52. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt rendelkezés a szakképzettséget igénylő foglalkozása szabályainak megszegésével bűncselekményt elkövetővel szemben nyújt lehetőséget a foglalkozás gyakorlásától eltiltáshoz. E rendelkezés azzal szemben is alkalmazható, aki a bűncselekmény elkövetésekor a tevékenységet nem a foglalkozásaként gyakorolta, de rendelkezik annak a foglalkozásnak a gyakorlásához szükséges szakképesítéssel, amely szabályainak megszegésével a bűncselekményt elkövette [Btk. 52. § (2) bekezdés]. Mivel a XVIII. rendű terhelt – az irányadó tényállás szerint – ténylegesen nem látott el ügyvezetői feladatot a csak névleg irányítása alatt álló cégekben, ezért – értelemszerűen – az sem merülhet fel, hogy e foglalkozás szabályait megsérthette volna. Ezért a foglalkozástól eltiltás ezen jogszabályhely alapján sem volt alkalmazható vele szemben.

[36] A Kúria a hivatalból lefolytatott vizsgálata [Be. 659. § (6) bekezdés] alapján a felülvizsgálatot megalapozó eljárási szabálysértést [Be. 649. § (2) bekezdés] nem észlelt.

[37] Mindezekre figyelemmel a Kúria megállapította, hogy a jogerős ítéletben a XVIII. rendű terhelttel szemben kiszabott foglalkozástól eltiltás büntetés törvénysértő.

[38] A felülvizsgálati indítvánnyal érintett törvénysértő büntetés kiküszöbölésének főszabálya a felülvizsgálatban a törvénynek megfelelő határozat meghozatala [Be. 662. § (2) bekezdés b) pont]. Ez alól ad kivételt a Be. 663. § (1) bekezdés b) pontja, amely ilyen esetben is lehetővé teszi a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását akkor, ha az érdemi határozat meghozatala az ügyiratok alapján nem lehetséges.

[39] Jelen ügyben a foglalkozástól eltiltás büntetés mellőzésével a törvénysértés mérlegelés nélkül orvosolható, így a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására való utasítására nincs ok.

[40] **IV.** A kifejtettek értelmében a Kúria – miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a Be. 660. § (1) bekezdésének megfelelően tartott tanácsülésen, a Be. 655.§ (1) bekezdése szerinti összetételben eljárva az ügyészség felülvizsgálati indítványának helyt adott, és a megtámadott határozatot a Be. 662. § (2) bekezdés b) pont második fordulata szerint a XVIII. rendű terhelt tekintetében megváltoztatta, a foglalkozástól eltiltás büntetését mellőzte, egyebekben a megtámadott határozatot a Be. 662. § (1) bekezdése alapján rá nézve hatályában fenntartotta.

[41] Az ítélet ellen a Be. 6. § (4) bekezdése alapján nincs helye fellebbezésnek; felülvizsgálatát a Be. 650. § (1) bekezdés b) pont második fordulata zárja ki.

[42] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 656. § (4) bekezdés első fordulata pedig akként rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételt elöterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2024. október 24.

Dr. Harangozó Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Boros Tibor s.k. előadó bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Metzing Márton s.k. bíró